

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) over de Nationale strategie rond de positie van mensen met een beperking.¹

De fungerend voorzitter van de commissie,
Agema

Adjunct-griffier van de commissie,
Heller

---

¹ Kamerstuk 24 170, nr. 309.

Inhoudsopgave

- I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie**
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie**
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie**
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie**
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie**
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie**
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie**
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie**
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie**
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie**
- II. Reactie van de Minister**

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de Nationale strategie rond de positie van mensen met een beperking en hebben daarover nog enkele vragen en opmerkingen. Deze strategie bevat de opgave om gelijkwaardige deelname voor mensen met een beperking mogelijk te maken. Daar hoort ook aandacht voor de positie van hun naasten bij. Welke vernieuwing van de wet- en regelgeving is het kabinet voornemens naar de Kamer te sturen voor de verbetering van een inclusieve en toegankelijke samenleving?

De leden van de PVV-fractie lezen dat er vele gesprekken hebben plaatsgevonden met mensen met een beperking bij het opstellen van de Nationale strategie. Hebben deze gesprekken ook interdepartementaal plaatsgevonden? Deze leden vragen of mensen met een beperking en partijen die hen vertegenwoordigen ook betrokken zullen worden bij de uitvoering, monitoring en evaluatie van de strategie en de werkagenda.

Het succes van de uitvoering van de strategie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zowel overheden, bedrijven, sociale partners, maatschappelijke organisaties en iedere burger in Nederland. De leden van de PVV-fractie willen weten in hoeverre de overheidsvoorzieningen toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Zijn alle openbare gebouwen zoals gemeentehuizen, ziekenhuizen etc. al volledig toegankelijk voor mensen met een beperking? Deze leden ontvangen graag een overzicht in hoeverre het openbaar vervoer (ov) volledig toegankelijk is voor mensen met een (zintuiglijke/lichamelijke) beperking.

In de Nationale strategie voor de implementatie van het Verenigde Naties (VN-)verdrag lezen de leden van de PVV-fractie dat sommige mensen het kilometerbudget voor Valys als een beperking ervaren. Waarom schraapt het kabinet de kilometerbegrenzing (hoog/laag persoonlijk kilometerbudget (pkb)) niet? Waarom moeten mensen met een beperking zeven keer het treintarief betalen voor het ov als ze door hun pkb heen zijn? Het is niet gelijkwaardig als mensen met een beperking moeten administreren waar ze wanneer naartoe gaan, en mensen zonder beperking niet.

Voorts vragen de leden van de PVV-fractie op welke manier gemeentes betrokken zijn bij het opstellen en de uitvoering van de strategie en de werkagenda. Kan het kabinet aangeven op welke manier hij van Nederland een voorloper wil maken op het gebied van emancipatie en

gelijke rechten van mensen met een beperking? Welke verandering in de manier van kijken naar de inrichting van de maatschappij is nodig en wat zijn daarvan de financiële gevolgen? Kan het kabinet aangeven welke landen op dit moment vooroplopen op het gebied van emancipatie en gelijke rechten van mensen met een beperking?

De leden van de PVV-fractie menen dat de kosten die mensen door hun beperking moeten maken er niet toe mogen leiden dat de behoorlijke levensstandaard in gevaar komt. Hoe wordt voorkomen dat het herinvoeren van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zal leiden tot financiële problemen bij mensen met een beperking? Hoe wordt voorkomen dat mensen met een beperking met een hoge energierekening, doordat veel apparaten waarvan zij gebruik maken veel energie gebruiken, zal leiden tot financiële problemen voor hen?

De leden van de PVV-fractie vragen op welke manier het kabinet ervoor zorg gaat dragen dat naasten en mantelzorgers voldoende mogelijkheden krijgen om werk en zorg te combineren. Op welke mogelijkheden doelt het kabinet? Op welke manier gaan ouders van kinderen met een intensieve zorgvraag, die vanwege hun zorgtaak minder kunnen werken, financieel gecompenseerd worden voor extra kosten waar het bestaansminimum niet in voorziet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zijn zeer verheugd met het feit dat er nu een Nationale strategie ligt voor de implementatie van het VN-verdrag handicap tot 2040. Deze leden hebben met interesse kennisgenomen van de strategie en zij hebben nog een aantal vragen.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat de besluitvorming over het vaststellen van de werkagenda, de praktische vertaling van de strategie naar nieuw beleid, wordt overgelaten aan een nieuw kabinet. Tegelijkertijd lezen deze leden ook dat de Minister de ambitie heeft om in het vierde kwartaal van dit jaar een werkagenda naar de Tweede Kamer te sturen. Zij willen de huidige demissionaire Minister aanmoedigen om hier inderdaad mee door te gaan. En indien er geen nieuw kabinet zit, besluitvorming over te laten aan de Tweede Kamer. Zij vragen de Minister tevens of het benodigde budget voor de uitvoering van de werkagenda al in de begroting van 2025 opgenomen kan worden.

Voor de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie is het erg belangrijk dat er dit jaar nog een werkagenda komt met bijbehorend budget. Een Nationale strategie heeft enkel zin als deze ook wordt uitgevoerd. En voor de uitvoering is een stevige werkagenda en budget nodig. Om tot een goed uitgevoerde strategie te komen, moeten in de ogen van de deze leden nog een aantal randvoorwaarden worden ingevuld. Zo moeten de verschillende ministeries, overheidslagen en uitvoeringsinstanties in samenhang werken. Kan het kabinet toelichten hoe deze samenhang bewaakt zal worden?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat er voor de Nationale strategie vijf belangrijke principes zijn en zeven levensdomeinen waar verbetering nodig is. Over de doelstellingen bij deze principes en levensdomeinen hebben deze leden nog een aantal vragen, te beginnen bij het eerste principe: gelijke rechten. Als speerpunt staat opgeschreven dat wet- en regelgeving zo veel als mogelijk in lijn is met het VN-verdrag handicap. Deze leden vragen het kabinet of hij een beeld heeft van wet- en

regelgeving die nu nog niet in lijn is met het VN-verdrag. En of zij bereid is met ervaringsdeskundigen, als deel van de werkagenda, wet- en regelgeving door te lichten om te bezien of deze in strijd is met het VN-verdrag.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat eigen regie de leidraad is bij het maken van uitvoeren van beleid en wet- en regelgeving. Deze leden ondersteunen dit doel volledig. Tegelijkertijd constateren zij dat het met de huidige wet- en regelgeving in de zorg vaak erg moeilijk is voor mensen met een beperking om de juiste zorg, ondersteuning of hulpmiddelen te vinden, terwijl deze juist essentieel zijn voor het voeren van eigen regie. Een probleem hierbij is dat zorg en ondersteuning voor mensen met een (levenslange en levensbrede) beperking is versnipperd tussen verschillende zorgdomeinen. De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen het kabinet hoe hij kijkt naar het onderbrengen van alle zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking, en tenminste voor mensen in de categorie levenslang en levensbreed, in één zorgwet. Is het kabinet bereid om dit te laten onderzoeken?

Een ander belangrijk principe in de Nationale strategie is bestaanszekerheid. De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat de kosten die mensen moeten maken er niet toe mogen leiden dat de behoorlijke levensstandaard in gevaar komt. Deze leden zouden daar graag aan toe willen voegen dat hetzelfde moet gelden voor het inkomen. Zij maken zich zorgen over de wisselwerking tussen inkomensregelingen voor mensen met een beperking, de stapeling van eigen bijdragen en zorgkosten die voor eigen rekening zijn. De combinatie van de verschillende regelingen maken het moeilijk voor voornoemde leden om te doorgronden wat het effect is op het besteedbaar inkomen van mensen met een beperking. Deze leden vragen of het kabinet deze wisselwerking goed wil laten onderzoeken, zodat de Tweede Kamer en het kabinet goed kunnen beoordelen wat de effecten van de verschillende maatregelen zijn.

Tot slot vragen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie naar de monitoring. Het is deze leden nog niet helemaal duidelijk hoe de monitoring plaats moet gaan vinden. Daarnaast lezen zij dat het kabinet van plan is op tweejaarlijkse basis een monitor naar buiten te brengen. Zij vragen het kabinet waarom hij er niet voor kiest om jaarlijks te rapporteren en aan te sluiten bij de monitor van het College voor de Rechten van de Mens, zodat deze monitor ook ter sprake kan komen bij het jaarlijks debat in de Tweede Kamer over de implementatie van het VN-verdrag.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de Nationale strategie rond de positie van mensen met een beperking. Deze leden vinden het goed te lezen dat mensen met een beperking betrokken zijn bij het maken van de strategie. Zij hopen dat zij ook betrokken blijven bij de uitwerking van de strategie. Deze leden hebben nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie merken op dat meerdere ministeries zijn betrokken bij dit thema. Deze leden moedigen interdepartementale samenwerking op dit gebied aan. Zij vragen de Minister wel hoe de coördinatie tussen de verschillende ministeries verloopt. Welke rol heeft de Minister daarin?

De leden van de VVD-fractie merken verder op dat de Nederlandse eilanden Bonaire, Sint-Eustatius en Saba nog niet meedoen aan het VN-verdrag handicap. Op welke termijn zullen deze eilanden meedoen aan het verdrag?

De leden van de VVD-fractie lezen in de bijlage «Werken aan een samenleving voor iedereen. Het VN-verdrag handicap in Nederland» dat mensen met een beperking vaak gescheiden leven van mensen zonder beperking en dat het doel is dat in 2040 alle kinderen en jongeren, met en zonder beperking, samen opgroeien. Deze leden onderschrijven het streven naar regulier onderwijs met de juiste ondersteuning. Voor een aantal kinderen met een beperking zal het speciaal onderwijs echter de meest passende vorm blijven. Is de Minister het met deze leden eens dat het gespecialiseerd onderwijs van grote waarde is en behouden moet blijven, juist om kinderen en jongeren met een beperking passend onderwijs te bieden en is de Minister het eens dat ingezet moet worden op passend onderwijs voor elk individueel kind? Zo ja, hoe verhoudt dit zich tot de genoemde passage in de bijlage?

Voorts vragen de leden van de VVD-fractie wat de stand van zaken is met betrekking tot lopend beleid dat in 2023 afgerond zou moeten zijn. Zo lezen deze leden bij vervoer en mobiliteit de doelstelling dat eind 2023 alle stations reisassistentie hebben waar NS stopt en die door ProRail toegankelijk zijn gemaakt.

De leden van de VVD-fractie merken op dat Nederland vooralsnog geen deel uitmaakt van de pilot European Disability Card. Een belangrijke kaart voor gehandicapten om zich eenvoudiger door heel Europa te bewegen. Hoe kijkt de Minister hiernaar? Overweegt de Minister om Nederland ook deel uit te laten maken van de pilot? Krijgt deze kaart ook een rol in de uitvoering van het VN-verdrag handicap?

De leden van de VVD-fractie vragen op welke manier midden- en kleinbedrijven (mkb'ers) betrokken worden in de uitvoering om de regeldruk voor deze bedrijven, die toch al groot is, binnen de perken te houden. Wat zal de impact zijn van de uitvoering van de strategie?

De leden van de VVD-fractie vragen wat de laatste stand van zaken is omtrent het langer en beter beschikbaar maken van hulpmiddelen.

De leden van de VVD-fractie vragen hoe de monitoring van de strategie wordt vormgegeven. Hoe zorgt de Minister ervoor dat de integrale benadering hierin terugkomt?

De leden van de VVD-fractie vragen op welke manier gemeenten en de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG) betrokken worden in de governance, uitvoering en monitoring van de strategie en de werkagenda.

Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie

De leden van NSC-fractie hebben de brief van de Minister met interesse gelezen en hebben hierover enkele vragen. In de brief wordt vooral strategie bepaald en er komt een werkagenda. Deze leden vragen de Minister of en hoe er in de werkagenda concrete doelstellingen worden opgenomen.

De leden van de NSC-fractie lezen in het rapport «Waardevol werken, de stand van zaken» van Movisie en Divosa uit 2022 dat ruim een miljoen Nederlanders geen toegang heeft tot de arbeidsmarkt, ondanks de krapte.² Het gaat om mensen met een beperking of kwetsbaarheid, fysiek, verstandelijk, psychisch of sociaal. Om migranten, om ouderen, om langdurig werklozen. Kan de Minister toelichten wat de resultaten zijn van

² Movisie, mei 2022, «Waardevol werken, de stand van zaken», (https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2022-06/Waardevol_werken_de_stand_van_zaken.pdf).

het beleid tot nu toe, zoals de Banenafpraak om extra banen te creëren, het Breed Offensief om drempels op de arbeidsmarkt weg te nemen, Smpel Switchen om de overgangen tussen uitkering en (betaald) werk (en vice versa) te versoepelen en het Sociaal Innovatiefonds om inclusief werkgeverschap aan te moedigen? Wat is de analyse van de Minister dat nog steeds zoveel mensen met een beperking of kwetsbaarheid op afstand van de arbeidsmarkt staan? Op welke manier gaat de Minister nog meer prioriteit geven om deze groepen te laten deelnemen aan de arbeidsmarkt zodat het aantal mensen met een beperking of kwetsbaarheid dat aan de kant staat flink gereduceerd wordt?

De leden van de NSC-fractie lezen in een onderzoek uit 2021 van de VNG en Movisie dat gemeenten vooral behoefte hebben aan handzame kennisproducten en een (interactieve) website.³ Op welke manier is de Minister bezig om dit te realiseren met de VNG en Movisie?

Tenslotte vinden de leden van de NSC-fractie dat de overheid het voorbeeld moet geven bij inclusief beleid en toegankelijkheid. Concreet is het gebouw van de Tweede Kamer niet goed toegankelijk voor mensen met een rolstoel. Op welke manier gaat de Minister haast maken om het huidige Tweede Kamergebouw meer rolstoeltoegankelijk te maken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief en de bijbehorende strategie voor de implementatie van het VN-verdrag handicap. Deze leden hebben nog enkele vragen en opmerkingen over de stukken.

De leden van de D66-fractie lezen dat de planning is dat de werkgenda in het vierde kwartaal van 2024 met de Tweede Kamer zal worden gedeeld. De voorbereidingen daarvoor zijn reeds gestart, maar de Minister vermeldt ook dat de inhoudelijke en financiële afweging over de werkgenda aan een volgend kabinet is. Deze leden hopen dat de Minister bedoelt dat dit alleen aan een volgend kabinet is wanneer hij aantreedt. In demissionaire staat kan de huidige Minister doorgaan met het voorbereiden en voor zover mogelijk uitvoeren van de werkgenda. Deelt de Minister deze overtuiging van deze leden?

De leden van de D66-fractie constateren dat de Minister een overzicht heeft gestuurd van lopend en voorgenomen beleid rondom het VN-verdrag handicap. Deze leden vragen de Minister dit overzicht aan te passen, zodat ook duidelijk is wat de actuele stand van zaken is van dit geplande beleid en in hoeverre het beleid is doorberekend of begroot.

De leden van de D66-fractie lezen dat mensen met een beperking nog te vaak drempels in de samenleving ervaren. Deze leden zien graag een verheldering hoe vaak dit precies voorkomt en of ook wordt gemonitord om wat voor soort drempels dit gaat. Ondanks dat deze leden zien dat er veel betrokkenheid is bij de implementatie van een Nationale strategie, mag in gevallen de ambitie omhoog worden bijgesteld. Zo schrijft de Minister dat er in 2025 minstens tien inclusiepacten gevormd moeten zijn, maar ook dat de helft van de gemeenten géén lokaal inclusiebeleid uitvoert. Deze leden zien graag een aanscherping van deze gestelde doelen. Waarom ligt de lat niet hoger, en welke rol neemt de Minister om

---

³ VNG/Movisie, 2021, «Inventarisatie implementatie VN-verdrag Handicap in gemeenten», (https://vng.nl/sites/default/files/2021-06/trendrapportage_implementation_vn-verdrag_handicap_in_gemeenten_2018-2021.pdf).

gemeenten en andere overheden te bewegen om aan de gestelde doelen te voldoen?

In het algemeen zien de leden van de D66-fractie dat er op de zeven geïdentificeerde leefdomeneinen goede doestellingen zijn geformuleerd. Tegelijkertijd vraagt het ook om een verduidelijking over prioritering en over wat ervoor nodig is om de doelstellingen te halen. Deze leden zien graag een toelichting van de Minister in hoeverre er wetgevingstrajecten nodig zijn om de doelstellingen te behalen. In hoeverre is er een specifieke prioritering die de Minister voor ogen heeft (en mogelijk zal doorgeven aan haar opvolger) als het gaat over de doelstellingen? Wat zijn de grootste bedreigingen om aan de doelstellingen te voldoen, zo vragen deze leden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van de Nationale strategie rond de positie van mensen met een beperking. Deze leden hebben nog een aantal vragen.

Om te beginnen lezen de leden van de BBB-fractie dat in 2040 mensen met een beperking altijd betrokken zijn bij het beleid door de Nederlandse overheid. Mensen met een beperking hebben inspraak bij het maken, uitvoeren en beoordelen van beleid dat hen aangaat. Kan de Minister deze leden inzicht geven in hoe de uitvoering hiervan eruit gaat zien, worden er enquêtes gehouden of regelmatige afspraken met mensen met een beperking die de praktijk ervaren?

Ook lezen de leden van de BBB-fractie dat in 2040 de overheid rekening houdt met de eigen regie van mensen. Mensen met een beperking krijgen ondersteuning bij het maken van keuzes als zij dat willen. Mensen met een beperking kunnen zelf keuzes maken over hun levenswijze en kunnen daarbij onafhankelijke ondersteuning krijgen. Hoe ziet deze onafhankelijke ondersteuning eruit?

Verder lezen de leden van de BBB-fractie dat in 2040 de overheid altijd denkt aan toegankelijkheid bij het maken van beleid. Op dit moment gaat dit nog niet goed als er bijvoorbeeld gekeken wordt naar de toegankelijkheid van het ov. Daarom vragen deze leden wat de Minister nu gaat doen waardoor dit wel wordt verbeterd. Zal er meer overleg en samenwerking plaatsvinden tussen de ministeries?

Daarnaast lezen de leden van de BBB-fractie dat in 2040 de overheid altijd rekening houdt met de bestaanszekerheid van mensen met een beperking. Werken voor mensen met een beperking is net zo gewoon als voor mensen zonder beperking. Er zijn voldoende passende banen en gelijke kansen op werk en inkomen. Hoe wil de Minister ervoor zorgen dat het voor iedereen met een uitkering en een beperking mogelijk wordt om de stap naar betaald werk te zetten?

De leden van de BBB-fractie lezen dat in 2040 kinderen en jongeren met en zonder beperking samen opgroeien. Wat gaat de Minister doen om het sociale aspect hiervan te verbeteren, want jongeren met en zonder beperking samen te laten opgroeien is alleen mogelijk als jongeren met een beperking niet alleen maar worden gezien als het label dat de maatschappij hen heeft opgeplakt? Hoe kan er worden gestimuleerd om meer Samen naar School (SnS-)scholen in te richten? Wat is daarvoor nodig van de overheid en in hoeverre is daar een samenspel met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)? Verder zijn SnS-scholen heel succesvol. Hier groeien kinderen met een beperking op,

samen met kinderen zonder beperking. Ze hebben een sociaal leven, want er wordt met elkaar gespeeld, geleerd en de kinderen worden bijvoorbeeld ook uitgenodigd voor verjaardagsfeestjes. De kinderen zonder beperking leren omgaan met kinderen met een beperking en zullen zo, als ze volwassen zijn, mensen met een beperking eerder accepteren, omdat ze ermee bekend zijn. Hoe gaat de Minister dit soort initiatieven breder uitrollen met het oog op de Nationale strategie? Tot slot, ook op het gebied van onderwijs en ontwikkeling zijn doelstellingen gesteld. Mensen met een beperking moeten toegang hebben tot verschillende vormen van onderwijs en ontwikkeling. Verder moet zorg en ondersteuning aansluiten bij de behoeften van mensen met een beperking, ongeacht waar zij wonen. Deze leden vragen hoe de regio betrokken wordt bij dit voorstel.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

Algemeen

De leden van de CDA-fractie zijn positief gestemd dat de contouren van de Nationale strategie voor mensen met een handicap naar de Tweede Kamer is gestuurd. En dat hiermee uitvoering wordt gegeven aan de motie Werner c.s.⁴, de toezegging aan het lid Werner bij het commissiedebat gehandicaptenbeleid gehouden op 5 oktober 2023 en het eerste deel van de motie Krul en Westerveld.⁵ De leden van de CDA-fractie vinden het goed dat de Tweede Kamer op deze manier betrokken wordt om het verdere proces van de werkagenda richting te geven. Deze leden zijn heel positief dat mensen met een handicap betrokken zijn bij de totstandkoming van de Nationale strategie. Hoe denkt de Minister de monitoring van de strategie vorm te geven? Hoe komt dat in de integrale benadering terug?

(b) de bedoeling en de status van de Nederlandse strategie

De leden van de CDA-fractie vragen waarom er gekozen is de stip op de horizon in 2040 te zetten. Deze leden begrijpen dat sommige veranderingen langere tijd in beslag nemen en dat er soms naar «iets» moet worden toegewerkt, maar het lijkt hen raadzaam om zowel op korte als lange termijn doelen te stellen. Ziet de Minister dit punt ook en zo ja, hoe wil zij dit vorm geven?

De leden van de CDA-fractie constateren dat het probleem van stippen op de horizon is dat die kunnen vervagen doordat ze ver weg zijn en de Nationale strategie dan niet de prioriteit krijgt die het verdient. Hoe verhoudt de tijdlijn met betrekking tot de werkagenda zich tot de langetermijntijdlijn van de strategie? Het gaat deze leden er ook om dat er meer bewustwording ontstaat bij andere departementen (naast VWS), maatschappelijke organisaties, lokale overheden, provinciale overheden en bedrijven. Wat betekent dit beleid en/of de uitvoering daarvan voor mensen met een handicap? Wat deze leden niet duidelijk is, is welk departement nu eindverantwoordelijk wordt voor de Nationale strategie. Blijft dat het Ministerie van VWS? Zo ja, hoe zorgt de Minister er dan voor dat de focus breder is en blijft?

De leden van de CDA-fractie vinden het heel belangrijk dat het perspectief niet zorg is, maar het potentieel van de groep mensen met een handicap zelf. Deelt de Minister dit uitgangspunt?

---

⁴ Kamerstuk 36 200 XVI, nr. 70.

⁵ Kamerstuk 36 410, nr. 64.

(c) Vooruitblik op de vertaling van de strategie van de werkagenda

De leden van de CDA-fractie vragen op welke manier de list of issues wordt betrokken bij het ontwerpen van de Nationale strategie. En wordt de list of issues meegenomen in of bij het opstellen van de werkagenda's?

De leden van de CDA-fractie lezen dat de interdepartementale werkgroep rond het VN-verdrag handicap de samenwerking binnen de Rijksoverheid rond de werkagenda gaat organiseren. Hoe moeten deze leden dit lezen? Waar wordt de interdepartementale werkgroep precies verantwoordelijk voor en hoeveel keer per jaar komt deze werkgroep bij elkaar?

(d) Aansluiting tussen de strategie en lopen beleid

De leden van de CDA-fractie vinden het positief inzicht te hebben in al het lopende beleid en alle initiatieven op de verschillende departementen. Deze leden snappen ook dat het kabinet dit als vertrekpunt heeft gekozen. Maar wat is het vervolg hierop? Wat deze leden interessant zouden vinden, is om de projecten en het lopende beleid ook eens te bezien met de blik «welke projecten lopen goed en hebben de grootste kans om te slagen?». Waarom nu juist die projecten of beleidsdoelen? Het lijkt deze leden, dat wij hier «ons» voordeel mee kunnen doen. Tenslotte willen zij aangeven dat er veel onderzoek naar mensen met een handicap is gedaan. Wordt dat ook betrokken bij de uitwerking van de werkagenda?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige stukken en hebben hier nog een aantal vragen en opmerkingen over.

De leden van de SP-fractie vinden het positief dat er wordt gewerkt aan het verbeteren van de positie van mensen met een beperking. Tegelijkertijd merken deze leden op dat er met deze strategie nog niet concreet iets gebeurt om deze positie te verbeteren, daarvoor is het nog noodzakelijk om verdere stappen te zetten.

De leden van de SP-fractie merken daarnaast op dat er expliciet geen nieuw beleid wordt aangekondigd om de positie van mensen met een beperking te verbeteren en dat de Minister dit besluit in haar brief vooral onderbouwt door te wijzen op de demissionaire status van het kabinet. Deze leden wijzen er echter op dat de problemen van mensen met een beperking niet opeens kleiner of minder urgent zijn, omdat het kabinet het niet eens kon worden over het migratiebeleid.

De leden van de SP-fractie vragen de Minister tot slot hoe het nu gaat met de ratificatie van het facultatief protocol bij het VN-verdrag handicap. Is dit proces inmiddels al afgerond? Zo nee, wanneer zal dit wel het geval zijn?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Nationale strategie voor de implementatie van het VN-verdrag handicap. Deze leden juichen het toe dat het kabinet zich tot 2040 langjarig committeert aan het verbeteren van de positie van mensen met een beperking. Verder vinden zij het terecht dat de strategie integraal wordt benaderd. Zij hebben nog een aantal vragen over de strategie, mede in het licht van de nog te verwachten werkagenda die aan een nieuw kabinet wordt overgelaten.

De leden van de SGP vragen de Minister toe te lichten hoe zij ervoor wil zorgen dat de strategie inderdaad over kabinetsperiodes heen en integraal werkt. Hoe bewaakt de Minister de samenhang in de uitvoering door ministeries, gemeenten, uitvoeringsorganisaties, vertegenwoordigende organisaties en andere betrokken partijen?

De leden van de SGP-fractie lezen dat het opstellen van de werkagenda een intensief en co-creatief proces is, dat ook afhankelijk is van de kabinetsformatie. Kan de Minister toelichten hoe dit proces de komende maanden wordt vormgegeven en welke stappen het kabinet voor zich ziet?

De leden van de SGP-fractie vragen hoe de voortgang van de Nationale strategie en de werkagenda wordt gemonitord. Hoe wordt gemonitord in hoeverre we op koers zijn voor het behalen van de doelstellingen voor 2040? Is of wordt er een nulmeting uitgevoerd? Is het een overweging om bijvoorbeeld een onafhankelijke instantie te betrekken bij de monitoring? Welke organisaties zouden daarvoor in aanmerking kunnen komen? Zijn er wat de Minister betreft naast het staande beleid aanvullende maatregelen nodig om de gestelde doelen te behalen?

Ten aanzien van de governance vragen de leden van de SGP-fractie wie er nu precies verantwoordelijk is voor de Nationale strategie. Is dat de Minister? Kan de Minister aangeven of gemeenten en de VNG betrokken zijn bij de governance, uitvoering en monitoring van de strategie en werkagenda, mede gelet op lokale plannen die gemeenten ook reeds hebben opgesteld om de doelen van het VN-verdrag handicap te behalen?

De leden van de SGP-fractie vragen ten aanzien van vervoer en mobiliteit specifiek naar het vervoer met Valys. Deze leden krijgen signalen dat deze landelijke voorziening voor reizigers met een mobiliteitsbeperking niet altijd levert wat het zou moeten leveren. Zij constateren dat Valys landelijk wordt bekostigd vanuit VWS. Zij vragen de Minister hoe het Ministerie van VWS toezicht houdt op de kwaliteit van deze dienstverlening. Heeft de Minister de indruk dat voldaan wordt aan de voorwaarden en verplichtingen waar de aanbieder aan zou moeten voldoen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie steunen de ambities en doelen die de Minister in de Nationale strategie verwoordt en waarderen de inzet van de Minister om samen met de doelgroep de strategie op te stellen. Wordt de doelgroep op dezelfde manier betrokken bij de vormgeving van de werkagenda? Zo nee, waarom niet? Op welke manier borgt de Minister de inbreng en betrokkenheid van de doelgroep dan wel?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat de Minister de Nationale strategie beschrijft als een kompas. Wat betekent dit voor de mate waarin de Minister af te rekenen is op de doelen en inzet, vragen deze leden. Ziet zij het ook als wenselijk dat een nieuw kabinet een werkagenda maken met afrekenbare resultaten en doelen?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de Minister op welke manier de inzichten uit het Interdepartementaal Beleidsoverleg «Mensen met een licht verstandelijke beperking» (IBO-LVB) verwerkt zijn in deze Nationale strategie.

Welke rol en taken heeft de bestuurlijk aanjager in relatie tot deze strategie en de werkagenda, vragen de leden van de ChristenUnie-fractie.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen op welke manier de Minister ervoor gaat zorgen dat de werkagenda's van de verschillende ministeries met elkaar samenhangen. Deze leden vinden het bovendien belangrijk dat deze strategie en de agenda's niet alleen iets worden van overheden (nationaal en lokaal) maar ook van de rest van de samenleving (bedrijfsleven, onderwijs, zorg). Op welke manier krijgen de verschillende verantwoordelijkheden van overheid, maatschappelijke organisaties en private organisaties en privédomein een plek in de werkagenda's en op welke manier haken deze organisaties aan bij het opstellen van de agenda's?

Op welke manier is de list of issues betrokken bij het ontwerpen van de Nationale strategie en op welke manier wordt die meegenomen in het opstellen van de werkagenda's, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie.

Ten aanzien van de verdere samenwerking met gemeenten vragen de leden van de ChristenUnie-fractie wat de Minister concreet bedoelt met de «extra impuls» die zij gaat geven om de gemeenten die nog geen lokaal inclusiebeleid hebben te bereiken, zodat ook zij lokaal beleid opstellen. Heeft de Minister een tijdspad en jaartal in gedachten waarop alle gemeenten lokaal inclusiebeleid hebben?

II. Reactie van de Minister